DE CALLINI ELEGIARUM SCRIPTORIS AETATE.

SCRIPSIT

G. GEIGER.

ERLANGAE,

IN AEDIBUS A. DEICHERTI.

1877.

De Callini elegiarum scriptoris aetate

scripsit

G. Geiger.

Etsi a compluribus viris eisque doctissimis de Callini poëtae aetate varie disputatum est, tamen nos denuo eandem rem tractare conati sumus, cum recentissimorum temporum labori nova debeamus auxilia, quibus uti illis non licebat quaeque ad hanc quaestionem si non plane, at aliqua ex parte diiudicandam vel ad aliorum de hac re sententias novis documentis confirmandas aliquo esse possunt momento: antiquas dico inscriptiones cuneatas ab Assyriorum regibus compositas, quas inter Babylonis maxime urbis parietinas detectas nuper viri doctissimi, velut Westergaard, Rawlinson, Oppert, Schrader, explicare et enodare studuerunt. Quamquam multa adhuc in his inscriptionibus satis sunt obscura atque incerta, tamen, quae illi inquirendo invenerunt certissima, in usum nostrum conferre possumus, sed reservemus ea ad summam quasi rem decernendam congestis ante eis, quae ex ipsius poëtae fragmentis et ex Graecis rerum scriptoribus minus obscura depromi possunt.

I. De Callini fragmentis [1]).

Habemus tria fragmenta poëtae, quae ad usum possunt converti. Atque e primo fragmento:

---

1) Conferenda sunt haec: Bernhardy: Grundriss der Griech. Litteraturgeschichte II³ p. 488 sqq.; Müller: Griech. Litteraturgeschichte I³ p. 180 sqq.; R. Nicolai: Griech. Litteraturgeschichte I² p. 95. 96; W. E. Weber: Die elegischen Dichter der Hellenen p. 415 sqq.; Bach: Callini Ephesii, Tyrtaei Aphidnaei, Asii Samii carmina quae supersunt p. 3 sqq. — Libellus a Franckio conscriptus: „Callinus sive de origine carminis elegiaci“ mihi praesto non fuit.

Μέχρις τεῦ κατάκεισθε; κότ' ἄλκιμον ἕξετε θυμόν,
ὦ νέοι; οὐδ' αἰδεῖσθ' ἀμφιπερικτίονας
ὧδε λίην μεθιέντες, ἐν εἰρήνῃ δὲ δοκεῖτε
ἧσθαι, ἀτὰρ πόλεμος γαῖαν ἅπασαν ἔχει;

illud quidem cognoscimus, Callini temporibus regiones circa Ephesum (nam Ephesius fuit poëta) vehementi atque atroci bello vexatas fuisse et poëtam cives suos adhortari, ne tutos sese esse putent, sed, dum liceat, periculum ab urbe defendant [2]).

Multo plus proficiunt ad definiendam Callini aetatem fragmenta tertium et quartum, e quibus perspicuum est floruisse poëtam eodem tempore, quo minoris Asiae gentes Cimmeriorum et Trerum sedes suas mutantium invasionibus vexabantur. Sunt illa fragmenta haec:

Νῦν δ' ἐπὶ Κιμμερίων στρατὸς ἔρχεται ὀβριμοεργῶν

et

Τρῆρεας ἄνδρας ἄγων [3]).

Itaque ut quaestionem de Callini aetate institutam disceptare possimus, recurrere nos opus est ad illas barbarorum irruptiones, quae quidem et ipsae satis dubiam ac difficilem habent quaestionem.

Atque ex ordine audiamus quae de hac re tradant Graeci scriptores Herodotus, Strabo, ceteri.

---

2) Qui in primo fragmento sequuntur versus, hi utrum Callini sint necne, adhuc inter se dissentiunt viri docti; sunt qui a Tyrtaeo conscriptos esse putent; cf. Tyrtaei quae supersunt omnia ed. Ch. A. Klotz (1767) p. 99; Bergk. Poët. Lyr. Graec. II³ p. 389. 390; Hartung. Die gr. Elegiker I 33. 34. Equidem hanc controversiam omnino non decerni posse arbitror; nam etsi negari non potest multa, quae insunt in hoc carmine, Tyrtaeum redolere, tamen, quae exstant Callini fragmenta, ea tam exigua sunt, ut ex eis vix, qui fuerit huius poëtae animus atque ingenium et quibus in rebus ab illo recesserit, cognosci possit. Itaque ne hoc quidem diiudicari potest, utrum hi versus Callini esse possint necne, sed acquiescamus oportet in eo, quod a veteribus hi versus tamquam Callini traditi sunt Ad id autem, de quo quaerimus, haec controversia non pertinet; nam nihil inest in illis versibus, quod proposito nostro conducat.

3) Servavit fragmentum de Cimmeriis Strabo XIV 647, quo de loco infra disputabimus. Quod est de Treribus fragmentum, invenitur apud Stephan. Byz. p. 422 ed. Dind.

II. De Cimmeriis in Asiam invadentibus quae tradant rerum scriptores Graeci.

Omittam primum Herodoti locum [4]), ubi de Cimmeriorum irruptione dicit, unde nihil fere nisi illud cognosci potest, factam eam iam ante Croesi aetatem esse, et statim transeam ad ea, quae I 15. 16 [5]) tradit de Lydorum regno a Cimmeriis perturbato: Ardye in Lydia regnante Cimmeriorum gentem in hanc invasisse terram et Sardes urbem, regni caput, excepta arce expugnasse; Alyatti demum contigisse, ut hostes ex Asia expelleret. Annorum autem, per quos Lydorum reges imperium tenuerunt, si Herodotum spectamus, haec est computatio [5b]): Regnaverunt

Gyges ab a. ante Chr. nat.	716—678
Ardys	678—629
Sadyattes	629—617
Alyattes	617—559.

Itaque Herodoti fidem si sequeris, Cimmeriorum invasiones medio fere septimo a. Chr. n. saeculo factas esse et per quinquaginta circiter annos durasse statues. Hac cum re optime congruere videntur, quae tradit idem Herodotus [6]) de

---

4) I 6 *Τὸ γὰρ Κιμμερίων στράτευμα τὸ ἐπὶ τὴν Ἰωνίην ἀπικόμενον Κροίσου ἐὸν πρεσβύτερον οὐ καταστροφὴ ἐγένετο τῶν πολίων, ἀλλ' ἐξ ἐπιδρομῆς ἁρπαγή.*

5) I 15 *Οὗτος* (Ardys). *δὲ Πριηνέας τε εἷλε ἐς Μίλητόν τε ἐσέβαλε, ἐπὶ τούτου τε τυραννεύοντος Σαρδίων Κιμμέριοι ἐξ ἠθέων ὑπὸ Σκυθέων τῶν νομάδων ἐξαναστάντες ἀπίκοντο ἐς Ἀσίην καὶ Σάρδις πλὴν τῆς ἀκροπόλιος εἷλον.* — et paullo infra c. 16 *οὗτος δέ* (Alyattes) *Κυαξάρῃ τε τῷ Δηϊόκεω ἀπογόνῳ ἐπολέμησε καὶ Μήδοισι, Κιμμερίους τε ἐκ τῆς Ἀσίης ἐξήλασε.*

5b) Cf. Larcher. Hist. d'Hérodote VII p. 212; Clinton. Fast. Hell. ed. Kr. p. 309; E. Curtius: Griech. Gesch. I⁴ p. 661.

6) I 103 *Συλλέξας δὲ* (Cyaxares rex Medorum) *τοὺς ὑπ' ἑωυτῷ ἀρχομένους πάντας ἐστρατεύετο ἐπὶ τὴν Νῖνον τιμωρέων τε τῷ πατρὶ καὶ τὴν πόλιν ταύτην ἐθέλων ἐξελεῖν· καὶ οἱ, ὡς συμβαλὼν ἐνίκησε τοὺς Ἀσσυρίους, περικατημένῳ τὴν Νῖνον ἐπῆλθε Σκυθέων στρατὸς μέγας, ἦγε δὲ αὐτοὺς βασιλεὺς ὁ Σκυθέων Μαδύης Πρωτοθύεω παῖς· οἳ ἐσέβαλον μὲν ἐς τὴν Ἀσίην Κιμμερίους ἐκβαλόντες ἐκ τῆς Εὐρώπης, τούτοισι δὲ ἐπισπόμενοι φεύγουσι οὕτω ἐς τὴν Μηδικὴν χώρην ἀπίκοντο.* In capite centesimo quarto incipit Herodotus a describendo Cimmeriorum itinere et ita pergit: *ἐνταῦθα οἱ μὲν Μῆδοι συμβαλόντες*

Scytharum irruptione in Mediam facta: Scythas expulsis e sedibus Cimmeriis inter montem Caucasum et mare Caspium iter facientes in Asiam irrupisse; Medis, quos primos aggressi essent, tunc praefuisse Cyaxarem (quem ipsi Persae in inscriptionibus cuneatis vocant „Uvakhsatara“ cf. Spiegel: Die altpersischen Keilinschriften, Glossar s. v.); eum bello cum Assyriis, quod tum gereret, intermisso contra Scythas profectum, sed ab his fusum fugatumque esse. Itaque Scythas per multos annos Asiam dicioni suae subiectam tenuisse, donec Cyaxares dolo terram ab hostibus liberasset.

In Herodoti narratione quamquam multa sunt quae dubitationem moveant, velut itineris Scytharum sane mirabilis descriptio, tamen haec ad id, quod quaerimus, non valent; illud certe pro explorato habere possumus, Scythas in Mediam invasisse et Cyaxarem devicisse. Et quoniam inter viros doctos, quod sciam, constat illam pugnam, qua Medi victi imperio privati sunt, ponendam esse in anno a. Chr. n. 632 (cf. Baehr. ad Herod. I 103 p. 228 ed. alt.), hoc ex duobus Herodoti locis a nobis allatis efficitur,

- expulsos e sedibus suis a Scythis Cimmerios in Asiam invasisse et circa medium septimum a. Chr. saeculum Sardes Lydorum caput cepisse;
- factum hoc esse Ardye in Lydia regnante;
- quindecim fere annis post Scythas Cimmerios secutos Asiam ingressos esse et Medos debellasse, quibus tum praeesset Cyaxares;
- eundem Cyaxarem postea Scythas e Media expulisse, qui per duodetriginta annos Asiam oppressam tenerent;
- Cimmerios ab Alyatte demum e Lydia deturbatos esse circa annum sexcentesimum a. Chr. n.

τοῖσι Σκύθῃσι καὶ ἑσσωθέντες τῇ μάχῃ τῆς ἀρχῆς κατελύθησαν, οἱ δὲ Σκύθαι τὴν Ἀσίην πᾶσαν ἐπέσχον. . . . c. 105 Ἐνθεῦτεν δὲ ἤισαν ἐπ᾽ Αἴγυπτον. . . c. 106 Ἐπὶ μέν νυν ὀκτὼ καὶ εἴκοσι ἔτεα ἦρχον τῆς Ἀσίης οἱ Σκύθαι καὶ τὰ πάντα σφι ὑπό τε ὕβριος καὶ ὀλιγωρίης ἀνάστατα ἦν· μέγαν μὲν γὰρ φόρον ἔπρησσον παρ᾽ ἑκάστων τὸν ἑκάστοισι ἐπέβαλλον, χωρὶς δὲ τοῦ φόρου ἥρπαζον περιελαύνοντες τοῦτο, ὅ τι ἔχοιεν ἕκαστοι· καὶ τούτων μὲν τοὺς πλεῦνας Κυαξάρης τε καὶ Μῆδοι ξεινίσαντες καὶ καταμεθύσαντες κατεφόνευσαν, καὶ οὕτω ἀνεσώσαντο τὴν ἀρχὴν Μῆδοι. . . Cf. IV 1. 11 seqq.

His maxime rebus nisus, nisi fallor, Odofredus Mueller initium invasionis Cimmeriorum simulque Callini poëtae vitam in medio ponit septimo a. Chr. saeculo [7]), neglectis ceterorum sententiis, qui multo antiquiorem esse putant Callinum. Sed nemo est qui ignoret, quam incerta atque exigua ea sint, quae Herodotus de antiquiore Lydorum historia tradit, ut, si quid certi invenire velimus, aliis subsidiis uti nos necesse sit. Quid? quod vel annorum numeri, qui singulorum regum imperio tribuuntur, aliquid offensionis habent? An Gyges et Ardys per nonaginta septem regnasse annos turbulentis illis temporibus putandi sunt? Itaque quae ceteri scriptores, imprimis Strabo, tradunt, comparemus necesse est cum his, quae Herodotus narrat, ut ex omnibus certa rei de qua agimus efficiatur imago.

Duo maxime sunt loci, quibus Strabo memorat de Cimmeriis irruentibus et simul mentionem facit Callini poëtae. Callisthenis auctoritatem secutus [8]) tradit ter expugnatas esse

---

7) Concludi hoc potest hisce e verbis (l. l. p. 180): Das Zeitalter des Ephesiers Kallinos wird hauptsächlich durch die Erwähnung der Kimmerier und Trerer bestimmt, die sich in seinen Gedichten findet. Mit diesen verhält es sich, nach den besten Zeugen des Alterthums, so. Das von den Skythen vertriebene Volk der Kimmerier erschien in der Zeit des Gyges in Kleinasien, eroberte unter der Herrschaft des Ardys (Ol. 25. 3 — 37. 4, oder 678—629 v. Chr.) die Hauptstadt der Lydischen Könige, Sardis, mit Ausnahme der Burg, und zog dann unter Lygdamis Anführung gegen Jonien, wo namentlich das Heiligthum der Ephesischen Artemis von ihnen bedroht wurde. Lygdamis kam in Kilikien um. Der Stamm der Trerer, der den Kimmeriern auf ihrem Zuge gefolgt zu sein scheint, nahm in Verbindung mit den Lykiern Sardis zum Zweitenmal ein und zerstörte Magnesia am Mäander, das bis dahin sehr blühend und bei wechselndem Kriegsglück mit den Ephesiern doch im Ganzen glücklich war.... Mit diesen Ereignissen trifft nun Kallinos Lebenszeit so zusammen, dass er des Herannahens der furchtbaren Kimmerier und der Zerstörung von Sardis durch dieses Volk gedachte, aber Magnesia noch als blühend und im Kriege mit Ephesos glücklich beschrieb, wiewohl er auch das Herannahen der Trerer schon erwähnte.

Cum his maxime comparanda sunt, quae Bachius l. l. disputat, qui quidem longe aliter de aetate Callini indicat; cf. p. 13.

8) XIII 627 *Φησὶ δὲ Καλλισθένης ἁλῶναι τὰς Σάρδεις ὑπὸ Κιμμερίων πρῶτον, εἶθ' ὑπὸ Τρηρῶν καὶ Λυκίων, ὅπερ καὶ Καλλῖνον*

DE CALLINI ELEGIARUM SCRIPTORIS AETATE.

SCRIPSIT

G. GEIGER.

ERLANGAE,

IN AEDIBUS A. DEICHERTI.

1877.

De Callini elegiarum scriptoris aetate

scripsit

G. Geiger.

Etsi a compluribus viris eisque doctissimis de Callini poëtae aetate varie disputatum est, tamen nos denuo eandem rem tractare conati sumus, cum recentissimorum temporum labori nova debeamus auxilia, quibus uti illis non licebat quaeque ad hanc quaestionem si non plane, at aliqua ex parte diiudicandam vel ad aliorum de hac re sententias novis documentis confirmandas aliquo esse possunt momento: antiquas dico inscriptiones cuneatas ab Assyriorum regibus compositas, quas inter Babylonis maxime urbis parietinas detectas nuper viri doctissimi, velut Westergaard, Rawlinson, Oppert, Schrader, explicare et enodare studuerunt. Quamquam multa adhuc in his inscriptionibus satis sunt obscura atque incerta, tamen, quae illi inquirendo invenerunt certissima, in usum nostrum conferre possumus, sed reservemus ea ad summam quasi rem decernendam congestis ante eis, quae ex ipsius poëtae fragmentis et ex Graecis rerum scriptoribus minus obscura depromi possunt.

I. De Callini fragmentis [1]).

Habemus tria fragmenta poëtae, quae ad usum possunt converti. Atque e primo fragmento:

1) Conferenda sunt haec: Bernhardy: Grundriss der Griech. Litteraturgeschichte II³ p. 488 sqq.; Müller: Griech. Litteraturgeschichte I³ p. 180 sqq.; R. Nicolai: Griech. Litteraturgeschichte I² p. 95. 96; W. E. Weber: Die elegischen Dichter der Hellenen p. 415 sqq.; Bach: Callini Ephesii, Tyrtaei Aphidnaei, Asii Samii carmina quae supersunt p. 3 sqq. — Libellus a Franckio conscriptus: „Callinus sive de origine carminis elegiaci“ mihi praesto non fuit.

Μέχρις τεῦ κατάκεισθε; κότ' ἄλκιμον ἕξετε θυμόν,
ὦ νέοι; οὐδ' αἰδεῖσθ' ἀμφιπεριχτίονας
ὧδε λίην μεθιέντες, ἐν εἰρήνῃ δὲ δοκεῖτε
ἧσθαι, ἀτὰρ πόλεμος γαῖαν ἅπασαν ἔχει;

illud quidem cognoscimus, Callini temporibus regiones circa Ephesum (nam Ephesius fuit poëta) vehementi atque atroci bello vexatas fuisse et poëtam cives suos adhortari, ne tutos sese esse putent, sed, dum liceat, periculum ab urbe defendant [2]).

Multo plus proficiunt ad definiendam Callini aetatem fragmenta tertium et quartum, e quibus perspicuum est floruisse poëtam eodem tempore, quo minoris Asiae gentes Cimmeriorum et Trerum sedes suas mutantium invasionibus vexabantur. Sunt illa fragmenta haec:

Νῦν δ' ἐπὶ Κιμμερίων στρατὸς ἔρχεται ὀβριμοεργῶν

et

Τρῆρεας ἄνδρας ἄγων [3]).

Itaque ut quaestionem de Callini aetate institutam disceptare possimus, recurrere nos opus est ad illas barbarorum irruptiones, quae quidem et ipsae satis dubiam ac difficilem habent quaestionem.

Atque ex ordine audiamus quae de hac re tradant Graeci scriptores Herodotus, Strabo, ceteri.

---

2) Qui in primo fragmento sequuntur versus, hi utrum Callini sint necne, adhuc inter se dissentiunt viri docti; sunt qui a Tyrtaeo conscriptos esse putent; cf. Tyrtaei quae supersunt omnia ed. Ch. A. Klotz (1767) p. 99; Bergk. Poët. Lyr. Graec. II^3 p. 389. 390; Hartung. Die gr. Elegiker I 33. 34. Equidem hanc controversiam omnino non decerni posse arbitror; nam etsi negari non potest multa, quae insunt in hoc carmine, Tyrtaeum redolere, tamen, quae exstant Callini fragmenta, ea tam exigua sunt, ut ex eis vix, qui fuerit huius poëtae animus atque ingenium et quibus in rebus ab illo recesserit, cognosci possit. Itaque ne hoc quidem diiudicari potest, utrum hi versus Callini esse possint necne, sed acquiescamus oportet in eo, quod a veteribus hi versus tamquam Callini traditi sunt Ad id autem, de quo quaerimus, haec controversia non pertinet; nam nihil inest in illis versibus, quod proposito nostro conducat.

3) Servavit fragmentum de Cimmeriis Strabo XIV 647, quo de loco infra disputabimus. Quod est de Treribus fragmentum, invenitur apud Stephan. Byz. p. 422 ed. Dind.

II. De Cimmeriis in Asiam invadentibus quae tradant rerum scriptores Graeci.

Omittam primum Herodoti locum [4]), ubi de Cimmeriorum irruptione dicit, unde nihil fere nisi illud cognosci potest, factam eam iam ante Croesi aetatem esse, et statim transeam ad ea, quae I 15. 16 [5]) tradit de Lydorum regno a Cimmeriis perturbato: Ardye in Lydia regnante Cimmeriorum gentem in hanc invasisse terram et Sardes urbem, regni caput, excepta arce expugnasse; Alyatti demum contigisse, ut hostes ex Asia expelleret. Annorum autem, per quos Lydorum reges imperium tenuerunt, si Herodotum spectamus, haec est computatio [5b]): Regnaverunt

Gyges ab a. ante Chr. nat.	716—678
Ardys	678—629
Sadyattes	629—617
Alyattes	617—559.

Itaque Herodoti fidem si sequeris, Cimmeriorum invasiones medio fere septimo a. Chr. n. saeculo factas esse et per quinquaginta circiter annos durasse statues. Hac cum re optime congruere videntur, quae tradit idem Herodotus [6]) de

---

4) I 6 *Τὸ γὰρ Κιμμερίων στράτευμα τὸ ἐπὶ τὴν Ἰωνίην ἀπικόμενον Κροίσου ἐὸν πρεσβύτερον οὐ καταστροφὴ ἐγένετο τῶν πολίων, ἀλλ' ἐξ ἐπιδρομῆς ἁρπαγή.*

5) I 15 *Οὗτος* (Ardys). *δὲ Πριηνέας τε εἷλε ἐς Μίλητόν τε ἐσέβαλε, ἐπὶ τούτου τε τυραννεύοντος Σαρδίων Κιμμέριοι ἐξ ἠθέων ὑπὸ Σκυθέων τῶν νομάδων ἐξαναστάντες ἀπίκοντο ἐς Ἀσίην καὶ Σάρδις πλὴν τῆς ἀκροπόλιος εἷλον.* — et paullo infra c. 16 *οὗτος δέ* (Alyattes) *Κυαξάρῃ τε τῷ Δηϊόκεω ἀπογόνῳ ἐπολέμησε καὶ Μήδοισι, Κιμμερίους τε ἐκ τῆς Ἀσίης ἐξήλασε.*

5b) Cf. Larcher. Hist. d'Hérodote VII p. 212; Clinton. Fast. Hell. ed. Kr. p. 309; E. Curtius: Griech. Gesch. I[4] p. 661.

6) I 103 *Συλλέξας δὲ* (Cyaxares rex Medorum) *τοὺς ὑπ' ἑωυτῷ ἀρχομένους πάντας ἐστρατεύετο ἐπὶ τὴν Νῖνον τιμωρέων τε τῷ πατρὶ καὶ τὴν πόλιν ταύτην ἐθέλων ἐξελεῖν· καὶ οἱ, ὡς συμβαλὼν ἐνίκησε τοὺς Ἀσσυρίους, περικατημένῳ τὴν Νῖνον ἐπῆλθε Σκυθέων στρατὸς μέγας, ἦγε δὲ αὐτοὺς βασιλεὺς ὁ Σκυθέων Μαδύης Πρωτοθύεω παῖς· οἳ ἐσέβαλον μὲν ἐς τὴν Ἀσίην Κιμμερίους ἐκβαλόντες ἐκ τῆς Εὐρώπης, τούτοισι δὲ ἐπισπόμενοι φεύγουσι οὕτω ἐς τὴν Μηδικὴν χώρην ἀπίκοντο.* In capite centesimo quarto incipit Herodotus a describendo Cimmeriorum itinere et ita pergit: *ἐνταῦθα οἱ μὲν Μῆδοι συμβαλόντες*

Scytharum irruptione in Mediam facta: Scythas expulsis e sedibus Cimmeriis inter montem Caucasum et mare Caspium iter facientes in Asiam irrupisse; Medis, quos primos aggressi essent, tunc praefuisse Cyaxarem (quem ipsi Persae in inscriptionibus cuneatis vocant „Uvakhsatara“ cf. Spiegel: Die altpersischen Keilinschriften, Glossar s. v.); eum bello cum Assyriis, quod tum gereret, intermisso contra Scythas profectum, sed ab his fusum fugatumque esse. Itaque Scythas per multos annos Asiam dicioni suae subiectam tenuisse, donec Cyaxares dolo terram ab hostibus liberasset.

In Herodoti narratione quamquam multa sunt quae dubitationem moveant, velut itineris Scytharum sane mirabilis descriptio, tamen haec ad id, quod quaerimus, non valent; illud certe pro explorato habere possumus, Scythas in Mediam invasisse et Cyaxarem devicisse. Et quoniam inter viros doctos, quod sciam, constat illam pugnam, qua Medi victi imperio privati sunt, ponendam esse in anno a. Chr. n. 632 (cf. Baehr. ad Herod. I 103 p. 228 ed. alt.), hoc ex duobus Herodoti locis a nobis allatis efficitur,

- expulsos e sedibus suis a Scythis Cimmerios in Asiam invasisse et circa medium septimum a. Chr. saeculum Sardes Lydorum caput cepisse;
- factum hoc esse Ardye in Lydia regnante;
- quindecim fere annis post Scythas Cimmerios secutos Asiam ingressos esse et Medos debellasse, quibus tum praeesset Cyaxares;
- eundem Cyaxarem postea Scythas e Media expulisse, qui per duodetriginta annos Asiam oppressam tenerent;
- Cimmerios ab Alyatte demum e Lydia deturbatos esse circa annum sexcentesimum a. Chr. n.

τοῖσι Σκύθῃσι καὶ ἑσσωθέντες τῇ μάχῃ τῆς ἀρχῆς κατελύθησαν, οἱ δὲ Σκύθαι τὴν Ἀσίην πᾶσαν ἐπέσχον. . . . c. 105 *Ἐνθεῦτεν δὲ ἤισαν ἐπ᾽ Αἴγυπτον. . .* c. 106 *Ἐπὶ μέν νυν ὀκτὼ καὶ εἴκοσι ἔτεα ἦρχον τῆς Ἀσίης οἱ Σκύθαι καὶ τὰ πάντα σφι ὑπό τε ὕβριος καὶ ὀλιγωρίης ἀνάστατα ἦν· μέγαν μὲν γὰρ φόρον ἔπρησσον παρ᾽ ἑκάστων τὸν ἑκάστοισι ἐπέβαλλον, χωρὶς δὲ τοῦ φόρου ἥρπαζον περιελαύνοντες τοῦτο, ὅ τι ἔχοιεν ἕκαστοι· καὶ τούτων μὲν τοὺς πλεῦνας Κυαξάρης τε καὶ Μῆδοι ξεινίσαντες καὶ καταμεθύσαντες κατεφόνευσαν, καὶ οὕτω ἀνεσώσαντο τὴν ἀρχὴν Μῆδοι. . .* Cf. IV 1. 11 seqq.

His maxime rebus nisus, nisi fallor, Odofredus Mueller initium invasionis Cimmeriorum simulque Callini poëtae vitam in medio ponit septimo a. Chr. saeculo [7]), neglectis ceterorum sententiis, qui multo antiquiorem esse putant Callinum. Sed nemo est qui ignoret, quam incerta atque exigua ea sint, quae Herodotus de antiquiore Lydorum historia tradit, ut, si quid certi invenire velimus, aliis subsidiis uti nos necesse sit. Quid? quod vel annorum numeri, qui singulorum regum imperio tribuuntur, aliquid offensionis habent? An Gyges et Ardys per nonaginta septem regnasse annos turbulentis illis temporibus putandi sunt? Itaque quae ceteri scriptores, imprimis Strabo, tradunt, comparemus necesse est cum his, quae Herodotus narrat, ut ex omnibus certa rei de qua agimus efficiatur imago.

Duo maxime sunt loci, quibus Strabo memorat de Cimmeriis irruentibus et simul mentionem facit Callini poëtae. Callisthenis auctoritatem secutus [8]) tradit ter expugnatas esse

---

7) Concludi hoc potest hisce e verbis (l. l. p. 180): Das Zeitalter des Ephesiers Kallinos wird hauptsächlich durch die Erwähnung der Kimmerier und Trerer bestimmt, die sich in seinen Gedichten findet. Mit diesen verhält es sich, nach den besten Zeugen des Alterthums, so. Das von den Skythen vertriebene Volk der Kimmerier erschien in der Zeit des Gyges in Kleinasien, eroberte unter der Herrschaft des Ardys (Ol. 25. 3 — 37. 4, oder 678—629 v. Chr.) die Hauptstadt der Lydischen Könige, Sardis, mit Ausnahme der Burg, und zog dann unter Lygdamis Anführung gegen Jonien, wo namentlich das Heiligthum der Ephesischen Artemis von ihnen bedroht wurde. Lygdamis kam in Kilikien um. Der Stamm der Trerer, der den Kimmeriern auf ihrem Zuge gefolgt zu sein scheint, nahm in Verbindung mit den Lykiern Sardis zum Zweitenmal ein und zerstörte Magnesia am Mäander, das bis dahin sehr blühend und bei wechselndem Kriegsglück mit den Ephesiern doch im Ganzen glücklich war.... Mit diesen Ereignissen trifft nun Kallinos Lebenszeit so zusammen, dass er des Herannahens der furchtbaren Kimmerier und der Zerstörung von Sardis durch dieses Volk gedachte, aber Magnesia noch als blühend und im Kriege mit Ephesos glücklich beschrieb, wiewohl er auch das Herannahen der Trerer schon erwähnte.

Cum his maxime comparanda sunt, quae Bachius l. l. disputat, qui quidem longe aliter de aetate Callini indicat; cf. p. 13.

8) XIII 627 *Φησὶ δὲ Καλλισθένης ἁλῶναι τὰς Σάρδεις ὑπὸ Κιμμερίων πρῶτον, εἶθ' ὑπὸ Τρηρῶν καὶ Λυκίων, ὅπερ καὶ Καλλῖνον*

Sardes, primum a Cimmeriis, deinde a Treribus et Lyciis, quod etiam e Callino eluceat, postremo a Cyro regnante Croeso. Addit autem etiam nomen gentis, quam Cimmerii adorti essent, inveniri apud illum poëtam. Hoc loco plurimum refert, utrum illud *ὅπερ καὶ Καλλῖνον δηλοῦν* ad verba *εἶθ' ὑπὸ Τρηρῶν καὶ Λυκίων* tantum pertinere putemus an ad illa quoque, quae antecedunt, *ἁλῶναι τὰς Σάρδεις ὑπὸ Κιμμερίων πρῶτον*, h. e. utrum Trerum invasionem an et Cimmeriorum et Trerum e Callino cognosci posse Callisthenes dicat. Mihi quidem hoc alterum verius esse videtur; nam primum apud Callinum invenimus memoratos et Treres et Cimmerios; deinde Callisthenes, nisi me fallo, demonstrare vult, quibus nisus rebus tres distinguat Sardium expugnationes, quarum duae vel e Callino intellegi possint; accedit quod in sequentibus Strabo dicit nominari a Callino eam gentem, quam Cimmerii invaserint: *τὴν ἔφοδον τῶν Κιμμερίων ἐπὶ τοὺς Ἡσιονῆας γεγονέναι, καθ' ἣν αἱ Σάρδεις ἑάλωσαν*. His e verbis perspicuum est Callinum etiam a Cimmeriis expugnatas novisse Sardes.

Omittamus hoc loco Gelzeri[9]) sententiam, qui duplicem Sardium expugnationem fictam esse putat; hoc certe concedendum erit, fuisse Callisthenis sententiam e Callino bis, a Cimmeriis et a Treribus, Sardes captas esse intellegi posse, et hoc optime quadrare ad Callini quae restant fragmenta, in quibus hae duae gentes nominantur.

In altero loco non minus gravi[10]) Strabo narrat de urbe

δηλοῦν τὸν τῆς ἐλεγείας ποιητήν, ὕστατα δὲ τὴν ἐπὶ Κύρου καὶ Κροίσου γενέσθαι ἅλωσιν. Λέγοντος δὲ τοῦ Καλλίνου τὴν ἔφοδον τῶν Κιμμερίων ἐπὶ τοὺς Ἡσιονῆας γεγονέναι, καθ' ἣν αἱ Σάρδεις ἑάλωσαν etc.

9) Gelzer: Ueber das Zeitalter des Gyges, in Mus. Rhen. XXX 261.

10) XIV 647: *Καὶ τὸ παλαιὸν δὲ συνέβη τοῖς Μάγνησιν ὑπὸ Τρηρῶν ἄρδην ἀναιρεθῆναι, Κιμμερικοῦ ἔθνους, εὐτυχήσαντες πολὺν χρόνον, τὸ δ' ἑξῆς τοὺς Ἐφεσίους κατασχεῖν τὸν τόπον. Καλλῖνος μὲν οὖν ὡς εὐτυχούντων ἔτι τῶν Μαγνήτων μέμνηται καὶ κατορθούντων ἐν τῷ πρὸς τοὺς Ἐφεσίους πολέμῳ, Ἀρχίλοχος δὲ ἤδη φαίνεται γνωρίζων τὴν γενομένην αὐτοῖς συμφοράν· „κλαίω τὰ Θάσων, οὐ τὰ Μαγνήτων κακά.“ ἐξ οὗ καὶ αὐτὸν νεώτερον εἶναι τοῦ Καλλίνου τεκμαίρεσθαι πάρεστιν· ἄλλης δέ τινος τῶν Κιμμερίων μέμνηται πρεσβυτέρας ὁ Καλλῖνος, ἐπὰν φῇ „νῦν δ' ἐπὶ Κιμμερίων στρατὸς ἔρχεται ὀβριμοεργῶν“, ἐν ᾗ τὴν Σάρδεων ἅλωσιν δηλοῖ.*

Magnesia ad Maeandrum sita; Magnetas ait in Callini carminibus appellari tamquam florentes et victores belli Ephesii, Archilochum autem Magnetum cladem barbarorum incursione acceptam iam nosse; sed Callini versum *Νῦν δ' ἐπὶ* etc. ad aliam priorem Cimmeriorum invasionem pertinere, non ad Trerum incursionem, in qua Magnesia periisset.

Itaque haec e Strabone elucent de Cimmeriorum invasione et de Callino poëta:

Sardibus bis potiti sunt barbari, Cimmerii et Treres;

Callinus vidit utramque expugnationem; utramque idem commemorat in elegiis;

Magnesia urbs ad Maeandrum sita bellum gessit cum Ephesiis, donec a Treribus diruta est;

Hunc Magnesiae interitum Callinus quidem ignorat, sed Archilochus novit; ille Magnetum res florentes commemorat eiusque verba *Νῦν δ' ἐπὶ* etc. ad Cimmerorum priorem, non ad Trerum, qui Magnesiam exciderunt, invasionem spectant.

Herodotum vidimus unam tantum nosse Cimmeriorum incursionem, Strabonem et Cimmeriorum et Trerum. Quaeritur igitur, utrum illa, cuius Herodotus mentionem facit, sit prior an posterior ea, de qua Strabo memorat, an alia quaedam, de qua Strabo tacet. Et quoniam Herodotus Cimmerios commemorat, Treres prorsus silentio praeterit, facile aliquis opinetur, quam Herodotus tradit incursionem, eandem esse atque eam, quae apud Strabonem sit prior. At huic opinioni gravissima obstant argumenta. Nam quia omnes, quod sciam, rerum scriptores inter se consentiunt Cimmeriorum invasionem aetate antecedere invasioni Trerum, magnopere esset mirandum, si Herodotus illam antiquiorem nosset, hanc recentiorem ignorasset, praesertim cum accuratiora inde ab Ardyis aetate et certiora tradere incipiat atque Trerum invasionis propter Sardium expugnationem et Magnesiae interitum maximam fuisse famam existimandum sit. Deinde si Cimmeriorum invasionem aetate priorem putaremus Ardyis aetati esse ascribendam, posterior Trerum incursio, Sardium altera expugnatio, Magnesiae eversio, cetera in recentiora quam pro rerum gestarum ratione tempora deducerentur.

Itaque duae restant explanandae huius difficultatis viae: aut Herodotea Cimmeriorum invasio eadem est atque ea, quae

a Strabone traditur posterior, aut est tertia, quam hic ignorat. Quoniam enim Herodotus hostes irruptione facta Sardes expugnasse narrat, Strabo duas fuisse barbarorum invasiones duasque Sardium expugnationes auctor est, illam invasionem si putaremus esse aliam, statueremus necesse esset tertiam Sardium expugnationem. At Strabo vel Callisthenes aperte dicit bis tantum urbem a barbaris esse captam tertiumque a Cyro.

Unum igitur restat, ut ponamus Cimmeriorum invasionem ab Herodoto traditam eandem esse atque eam, quam Strabo vocat Trerum. Haec cum, si Herodoto fides habenda est, Ardye regnante facta sit, illa prior Cimmeriorum incursio fortasse in aetatem Gygis, cui successit Ardys, referenda erit; nam haud ita multum tempore distare altera ab altera videtur, quia Callinus utramque novit. Hoc si verum est, ne hoc quidem est mirandum, si Herodotus illam ignoret, cum omnino pauca tradat de Gygis imperio, quamquam summo sine dubio est momento in rerum in oriente gestarum memoria.

At quomodo fieri potuit, ut Herodotus Cimmerios, non Treres nominaret? Hoc varie explicari posse mihi videtur. Treres constat partem Cimmeriorum gentis fuisse[11]), itaque facile fieri potuit, ut Herodotus universam gentem pro parte eius appellaret. Aliam quoque explicandi viam monstrare velim: Herodotus cum non usquequaque e fontibus hauriret monumentorum litteris mandatorum, sed etiam hominum narrationibus auditionibusque uteretur, fortasse factum est, ut duas res, de quibus illi narrabant, Cimmeriorum invasionem et Sardium expugnationem Ardye regnante factam in unum conflaret atque illam et hanc uni aetati tribuendam arbitraretur.

---

11) Hoc manifestum est e Strabonis loco, quem iam supra attuli, XIV 647: *ὑπὸ Τρηρῶν, Κιμμερικοῦ ἔθνους;* idem invenimus I 61: *οἵ τε Κιμμέριοι, οὓς καὶ Τρῆρας ὀνομάζουσιν, ἢ ἐκείνων τι ἔθνος....* Aliis locis Treres vocantur gens Thracica, quod minime abhorret ab illa sententia; sic scriptum est apud eundem Strabonem I 59: *οἱ δὲ καὶ Τρηρῶν ὡς συνοίκων τοῖς Θρᾳξὶν ὄντων* et XIII 586: *τὰ δ' ἑξῆς Τρῆρες καὶ οὗτοι Θρᾷκες.* Congruit cum his Stephanus Byz. p. 422 ed. Dind.

Iam haec in universum e Graecis rerum scriptoribus repetita constare videntur:

I. Callinus vidit Cimmerios in Lydiam invadentes Gyge regnante viditque Sardes illo tempore expugnatas.

II. Idem vixit etiamtum, cum Treres Ardye regnante Sardes iterum caperent, sed quod deinde ab hoc gente factum est, Magnesiae excidium non vidit. Itaque vitae illius poëtae finem incidisse in haec tempora veri simillimum est.

Hic mihi iniciunt scrupulos et dubitationes. Ac Gelzerus quidem in dissertatione, quam supra laudavi [12]), omnino negat fuisse duplicem barbarorum invasionem duplicemque Sardium expugnationem et haec a Callisthene ad restituendum perturbatum memoriae rerum gestarum ordinem excogitata esse arbitratur. Huius sententiae non assentior. Primum enim Callisthenem putat argumenta, quibus sententiam suam confirmaret, deprompsisse e Callino et Archilocho solis; at Strabo cum dicit *ὅπερ καὶ Καλλῖνον δηλοῦν*, etiam alia esse huius rei testimonia significat. Deinde saepius barbaros illos in minorem Asiam irruptiones fecisse nullo modo potest negari neque Gelzerus ipse hoc negat; satis enim comprobatur ab eodem Strabone [13]). Quod si verum esse concedas,

12) l. l. p. 259: Strabo dem Kallisthenes folgend brachte die zusammenhangslosen Notizen und Sagen in ein kunstreiches System. Wie Timaios dem lykurgischen Wirrsal durch die Schaffung von zwei Lykurgen abzuhelfen hoffte, so setzte auch Strabo eine doppelte Einnahme von Sardes durch diese Horden an. Die Beweise fand er bei Kallinos und Archilochos. Kallinos ist nach ihm älter als Archilochos; denn das Unglück von Magnesia, welches dieser kennt, ist jenem noch unbekannt. Da er nun nicht einmal ein noch unter Gyges(?) fallendes Ereigniss kennt, so kann er noch viel weniger die erst unter Ardys fallende Einnahme von Sardes kennen.

Nun findet sich aber bei Kallinos der Vers: *νῦν δ' ἐπὶ* etc. Er nennt sogar als das von ihnen angegriffene Volk „die Esioneer“. In diesen sieht Strabo nach des Demetrios von Skepsis Vorgang die Lyder. Wenn nun demgemäss Kallinos eines Heereszugs der Kimmerier gedenkt, so kann das nur ein in viel früherer Zeit fallender sein. So wurde also eine frühere Einnahme von Sardes durch Schlüsse gewonnen, wie man in ähnlicher Weise aus dem Orakel des Ezechiel eine Zerstörung von Tyrus herausgefolgert hat

13) Strabo I 61: *Πολλάκις δὲ καὶ οἱ Κιμμέριοι καὶ οἱ Τρῆρες ἐποιήσαντο τὰς τοιαύτας ἐφόδους.*

certe veri simillimum est barbaros saepius invasisse Sardes, cum esset urbs opulentissima praedaque refertissima. Tum nescio cur Gelzerus putet Magnesiam regnante Gyge esse eversam; cum enim diruta sit a Treribus cumque, quod supra demonstrasse mihi videor, Treres Ardye imperante irruerint, Magnesiae exitium in huius regis tempora incidisse existimandum est. Postremo quae tradit Strabo cum tam accurata sunt et tam bene quadrant in rerum seriem, vix ut ea ficta et commenticia esse putaveris, tum optime, quod iam dixi, conveniunt cum Callini fragmentis, in quibus nominantur et Cimmerii et Treres, quae non ad eandem unius gentis invasionem spectare consentaneum est.

Et Callinum sane Magnesiae interitum ignorasse exploratum mihi [14]) videtur esse neque magnam vim possum tribuere loco Athenaei (XII 29), quo maxime niti videtur Gelzerus: *Ἀπώλοντο δὲ καὶ Μάγνητες οἱ πρὸς τῷ Μαιάνδρῳ διὰ τὸ πλέον ἀνεθῆναι, ὥς φησι Καλλῖνος ἐν τοῖς ἐλεγείοις καὶ Ἀρχίλοχος.* Haec magnopere fiunt suspecta sequentibus verbis: *ἑάλωσαν γὰρ ὑπὸ τῶν Ἐφεσίων;* nam cum nullo modo illud possit impugnari, Magnesiam a Treribus esse dirutam, Athenaeus auctore minus certo usus esse videtur neque is est, qui valeat ad minuendam Callisthenis et Strabonis auctoritatem.

Restat unum, quod offensionem nobis possit afferre Magnesiam a Treribus Ardyis temporibus eversam esse statuentibus. Plinius [15]) enim narrat Candaulem Lydorum regem tabulam

---

14) Praeter Strabonem hoc testatur Clemens Alexandrinus *Στρώμ.* I 131 (vol. II 107 ed. Dind.), quem locum infra afferam.

15) Nat. Hist. VII 35: ‚Candaules rex Bularchi picturam Magnetum excidii mediocris spatii pari rependit auro‘. Vel hoc offendere debet, quod alio loco (XXXV 34) non dicitur de e x c i d i o, sed de p r o e l i o Magnetum hac in pictura expresso. Cf. Welcker: Kleinere Schriften I 439 sqq. et Mueller. l. l., qui ait: Plinius Erzählung von dem Gemälde des Bularchos „Magnetum excidium“ . . . ist durchaus unhaltbar. Wahrscheinlich ist dabei ein Lydischer Privatmann Kandaules mit dem alten Könige verwechselt.

Afferam hoc loco Dunckeri, rerum antiquarum scriptoris nobilissimi, sententiam (Geschichte des Alterthums I³ 739 sqq., 877 sqq., 886). Is statuit duas Cimmeriorum vel Trerum invasiones: priorem, quam novit Callinus, fuisse putat sub finem imperii Candaulis (secu-

a Bularcho pictam Magnetumque excidium exprimentem auro rependisse; sed hanc narratiunculam omnino nullius esse momenti omnes recentiores litterarum et rerum gestarum scriptores consentiunt.

Pauca nobis addenda sunt ad ea confirmanda, quae modo diximus. Strabonem diximus Callinum aetate priorem existimare Archilocho, quia hic novisset Magnesiae eversionem, ille ignoraret; idem testatur Clemens Alexandrinus[16]), qui praeterea Archilochum post vicesimam Olympiada, hoc est post initium septimi a. Chr. saeculi floruisse, Callinum autem non ita multo superiorem fuisse ait. Haec etsi non plane, tamen in universum cum eis, quae nobis probantur, congruere videbimus.

Praeterea diximus priorem Cimmeriorum invasionem, cum haud ita magno temporis intervallo a posteriore Trerum incursione abesse posset, ascribendam esse aetati Gygis. Et sane huius rei apud unum Graecorum scriptorum vestigia mansisse videntur; nam in Nicolai fragmento [17]) quodam traditur in Gygis aula a poëtis Lydorum equitum in pugna cum Amazonibus commissa virtutem esse celebratam. Satis autem constat a veteribus Amazones non raro cum Cimmeriis, Scythica gente, confusas et conflatas esse; vid. Baehr. ad Herod. IV 110; Pauly Realenc. I² 833.

Et de his ipsis rebus Gygis aetate gestis optime nos docent Assyriorum inscriptiones cuneatae.

---

tus fidem, ut videtur, loci illius Pliniani), Sardes expugnatas, Magnesiam devictam esse; alteram fuisse Ardye regnante — Trerum vocari incursionem —; hac demum plane eversam esse Magnesiam. — Sed non est cur haec, quae in mera coniectura posita sunt, probemus; cum Plinii locus nihil habeat auctoritatis, multo verius res ea quam nos proposuimus ratione explicari posse videtur.

16) Strom. I 131 (vol. II 107 ed. Dind.): *ὡς εἶναι συμφανὲς τὸν Ἀρχίλοχον μετὰ τὴν εἰκοστὴν ἤδη γνωρίζεσθαι ὀλυμπιάδα· μέμνηται γοῦν καὶ τῆς Μαγνήτων ἀπωλείας προσφάτως γεγενημένης. Σιμωνίδης μὲν οὖν κατὰ Ἀρχίλοχον φέρεται, Καλλῖνος δὲ πρεσβύτερος οὐ μακρῷ· τῶν γὰρ Μαγνήτων ὁ μὲν Ἀρχίλοχος ἀπολωλότων, ὁ δὲ εὐημερούντων μέμνηται.* Comparanda sunt cum his ea, quae Gelzerus l. l. p. 253 disputavit de Archilochi aetate.

17) Fragm. Historicor. Graec. ed. C. Muell. III 396, 62: *ἐν τοῖς ἔπεσιν ᾖσεν ὁ Μάγνης Λυδῶν ἀριστείαν ἐν ἱππομαχίᾳ πρὸς Ἀμαζόνας.*

III. Quae de Gygis aetate et de Cimmeriorum invasione tradant inscriptiones cuneatae Assyriorum [18]).

Nominatur in inscriptione Assyriaci regis nomine Asurbanipal „Gugu“, rex gentis „Luudi“, quem eundem esse ac Gygem nemo non videt; nominatur praeterea gens „Gimirai“ [19]), hoc est „Cimmerii“, qui *Κιμμέριοι* a Graecis vocantur.

Huius inscriptionis interpretationem Germanicam Gelzeri [20]) si comparamus cum eis, quae ex illa sumpsit Lenor-

18) Fontibus usus sum his: Lenormant: Lettres assyriologiques, quo in opere epistula duodecima res ad ea, de quibus quaestio est, pertinentes tractat; Gelzer: Das Zeitalter des Gyges l. l.; Schrader: Die Keilinschriften und das alte Testament; Oppert: Expédition scientifique à Mésopotamie vol. II.

19) Voce „Gi-mir-ai“ in inscriptionibus trilinguibus Assyriace redditur Persarum nomen „Çaka“, hoc est „Scythae“, velut in inscriptione Bisitunensi Bh I 16; II 8 (Spiegel: Altp. Keilinschr. glossar. s. v.). Itaque nomine Gi-mir-ai universi significantur Scythae. Hoc ita velim explanare: Primae quas Assyrii cognoscebant gentes ex septemtrionibus venientes terramque suam invadentes, erant gentes Cimmeriorum. Horum igitur postea nomine omnes, qui ex illis regionibus venerunt, barbaros significabant. Quod Persae verum Scytharum nomen „Çaka“ noverant, non est, cur miremur, cum hi illis finitimi essent et interdum bella cum illis gererent. Hoc tamen silentio praeterire nolo, quod ab Opperto nomen illius gentis non legitur „Gi-mir-ai“, sed „Na-mir-ai“ (l. l. vol. II pluribus locis).

20) l. l. p. 231: Gu-gu, König des Landes Lu-ud-di, eines Gebietes, welches jenseits des Meeres, eines fernen Ortes, dessen Namens Erwähnung die Könige, meine Väter, nicht vernommen hatten, den Ruhm meines Königthums, des grossen, in einem Traume (?) erzählte ihn Asur, der Gott, mein Erzeuger, also: ... das Joch .... im Andenken ..... Am Tage, da er schaute diesen Traum (?), um zu erflehen meinen Frieden, seinen Boten sandte er vor meine Gegenwart. Diesen Traum [den er schaute] in der Hand seines Emirs sandte er und wiederholte mir: Von der Mitte des Tages, da er ergriff das Joch meines [Königthums], die Gi-mir-ai, Bedränger seiner Unterthanen, welche nicht fürchteten (meine) Väter und mich, und nicht ergriffen das Joch meines Königthums, er nahm sie gefangen in Verehrung Asurs und der Istar, der Götter, meiner Herren. Aus der Mitte der Häuptlinge der Gi-mir-ai, zwei Häuptlinge in Ketten, Banden von Eisen, Fesseln von Eisen fasste er; und mit seinen Geschenken, den reichen, liess er sie bringen vor mich.

Seine Gesandten, welche er, um zu erflehen meinen Frieden, be-

mant, haec fere pro re tam obscura et difficili certa atque explorata deprehendimus: Gyges subiectus fuit regi Asurbanipal, superavit gentem Cimmeriorum iam diu Assyriorum regnum vexantium nuntiumque huius rei misit regi in urbem Ninive. Deinde descivit Gyges et adiuvit Psammetichi (Pi-sa-mil-ki) Aegyptii seditionem contra Assyriorum imperium motam militibus subsidio missis. Asurbanipal bello intestino a fratre Sammuge (Samul-mukin) Babylone concitato satis occupatus poenam sumere a Lydis non potuisse videtur. Sed poenas dedit Gyges ipse eorundem quos antea vicerat Cimmeriorum invasione et vita et regno privatus. Successor eius Ardys (Ar-du-su) denuo se Assyriorum imperio subiecit.

Anni harum rerum sunt hi:

Asurbanipal regnum occupat anno sexcentissimo duodeseptuagesimo [21];

Gyges legatos mittit, qui Cimmeriorum cladem nuntient, anno eiusdem saeculi sexagesimo tertio [22];

---

ständig gesandt hatte, bevollmächtigte er zur Unterbrechung, dieweil er die Treue gegen Asur, den Gott, meinen Schöpfer, nicht bewahrte. Auf die Macht seiner selbst vertraute er und verstockte sein Herz. Seine Truppen zum Bunde Pi-sa-mil-ki's von Aegypten, welcher abwarf das Joch meiner Herrschaft, sandte er, (und) ich hörte es und flehte zu Asur und Istar also: Vor das Angesicht seiner Feinde sein Leichnam möge geworfen werden und fortgeführt mögen werden seine Diener (?). Als ich zu Asur gebetet hatte (?), vergalt er mir (?) Vor das Angesicht seiner Feinde sein Leichnam wurde geworfen und abgeführt wurden seine Diener (?). (Die Gi)-[mir]-ai, welche er durch den Ruhm meiner Herrschaft unter sich getreten hatte, (kamen), fegten weg die Gesammtheit seines Landes.

[Ar-du]-su, sein Sohn (sass auf) seinem Thron. Die üble That (??) . . . . hatten (bei dem Erheben meiner Hände die Götter) meines Vertrauens in der Zeit des Vaters, seines (Erzeugers) vernichtet.

In der Hand seines Emirs sandte er und ergriff das Joch meines (Königthums) also:

Der König, den Gott ausgewählt hat, [bist] du, (mein Vater) ging (von dir) weg, und Uebles wurde gethan in seiner Zeit. Ich [bin] dein ehrfurchtsvoller Diener und das Land [meines] Volkes (?), das gesammte, [ist] befolgend deinen Gehorsam.

21) Schrader l. l. p. 299; Gelzer l. l. p. 237.

22) Lenormant l. l. p. 78: Mais il raconte que peu de mois après (sans doute vers le printemps de 663) Gu-gu envoya une nou-

Insequenti anno seditionem movet Samul-mukin, Asurbanipalis frater[23]).

Hac seditione commotus Psammetichus et ipse seditionem fecisse videtur, qui adiutus est a Gyge. Itaque hoc quidem constat, Gygem non ante annum sexcentesimum sexagesimum alterum periisse, quod Gelzerus[24]) omnibus rebus bene examinatis Eusebium secutus referendum esse in annum septimi saeculi a. Chr. quinquagesimum alterum demonstravit.

Iam singulis rebus, quae ad quaestionem nobis propositam vel maxime pertinent, expositis hanc quasi summam subducere licet:

Strabo tradit de invasione Cimmeriorum prioreque Sardium expugnatione, quam in aetatem Gygis cadere intelleximus; novit eam Callinus eiusque verba: *Νῦν δ' ἐπὶ Κιμμερίων στρατὸς ἔρχεται ὀβριμοεργῶν* ad eam spectant. Ex inscriptionibus cuneatis cognoscimus invasionem Cimmeriorum, in qua Gyges devictus necatusque est. Hanc unam eandemque esse dico; nam si duae essent, magnopere esset mirandum, si Graeci scriptores omnes rem tam gravem ignorarent, de qua vel barbari memorant. Itaque certum invenimus annum, quo Callinus carmen, ex quo fragmentum illud exstat, composuit. I s e s t a n n u s s e p t i m i a. C h r. s a e c u l i q u i n q u a g e s i m u s a l t e r.

---

velle embassade à Ninive pour annoncer la défaite de Gi-mir-ai, dont il rendait grâces aux dieux Assur et Istar.

23) Gelzer l. l. p. 248; Lenormant l. l. p. 78: Assur-bani-pal lorsqu'il reçut cette nouvelle venait de voir éclater la révolte de son frère Samul-mukin à Babylon soutenu par les Elamites et les Arabes (voy. le prisme inédit du Musée Britannique, col. 3—9); on était en 662.

24) l. l. p. 243 ff. Lenormant similiter ac Gelzerus unam statuit Cimmeriorum invasionem et hanc, qua Gyges interiit, eandem esse putat atque eam, quam Herodotus in Ardyis temporibus ponit. Haec sententia praeterquam quod ei obstant, quae supra dixi, ita demum probabilis esset, si Herodotus Cimmeriorum invasionem statim initio regni Ardyis factam esse traderet, ut haec res tamquam in confinio aetatis utriusque regni gesta esse videretur; at Herodotus primum de Ardyis bellis cum civitatibus Priene et Mileto gestis, tum demum de invasione barbarorum memorat I 15: *οὗτος δὲ Πριηνέας τε εἷλε ἐς Μίλητόν τε ἐσέβαλε, ἐπὶ τούτου τε τυραννεύοντος Σαρδίων Κιμμέριοι — ἀπίκοντο ἐς τὴν Ἀσίαν* etc.

Aetate inferius illud Callini carmen putandum est, in quo Treres nominavit, qui Ardye demum regnante minoris Asiae fines invaserunt; hoc carmen ultimum videtur fuisse poëtae, quia invadentes quidem novit barbaros, sed quod deinde secutum est, Magnesiae excidium iam non vidit.

Itaque vixisse statuemus Callinum sub finem regni Gygis et initio Ardyis imperii floruisseque circa annum a. Chr. sexcentesimum quinquagesimum alterum.
